

Puoluehallituksen esitys puoluekokoukselle (26.5.2016)

Tulevaisuuden kunta

Kokoomuksen kunta- ja kaupunkipoliittinen kannanotto

- *Kokoomus on Suomen suurin kuntapuolue. Kokoomus johtaa kaupunkiseutujen ja maakuntakeskusten yhteiskunnallista kehitystä 2020-luvulla.*
- *Kaupunkiseudut ja maakuntakeskukset määrittelevät Suomen menestymisen ja suomalaisten tulevaisuuden. Väestön keskittyminen kaupunkeihin on luonnollinen osa maailmanlaajuisia yhteiskunnallista kehitystä.*
- *Kaupunkeja ja maaseutua ei tule asettaa vastakkain. Kaikkialla Suomessa on omat vahvuutensa, joihin alueellinen elinvoima voi perustua.*

Kaupunkiseudut ja maakuntakeskukset määrittelevät Suomen menestymisen

Kautta historian kaupungistuminen on ollut ylivoimainen konsepti talouskasvulle. Yli puolet maailman väestöstä asuu nykyään kaupungeissa. Väestön keskittyminen kaupunkeihin on luonnollinen osa maailmanlaajuisia yhteiskunnallista kehitystä. Globaalissa taloudessa kilpailua ei käydä niinkään kansakuntien vaan kaupunkiseutujen kesken.

Pääkaupunkiseudun houkuttelevuutta verrataan Tukholmaan, Pietariin ja Tallinnaan.

Elinvoimaiset kaupunkiseudut luovat Suomen menestyksen tulevaisuudessa. Yli 80 prosenttia suomalaisista asuu 20 suurimmalla kaupunkiseudulla ja 2000-luvulla kaikista uusista työpaikoista 90 prosenttia syntyi kymmenen suurimman kaupungin alueelle.

Pääkaupunkiseutu kasvaa tällä hetkellä muiden pohjoismaisten pääkaupunkiseutujen tavoin nopeinta vauhtia Euroopassa. Joka viides suomalainen (yli 1,1 miljoonaa) asuu kolmen kaupungin - Helsingin, Espoon ja Vantaan - muodostamalla alueella. Suomessa on tällä hetkellä ainoastaan yhdeksän yli 100 000 asukkaan kaupunkia.

Pääkaupunkiseudun maantieteellinen etäisyys naapurimaiden metropoleihin ja pääkaupunkeihin on yli 2 miljoonan asukkaan Suur-Tukholmaan alle 500 kilometriä, yli viiden miljoonan asukkaan Pietariin alle 400 kilometriä ja yli 400 000 asukkaan Tallinnaan alle 100 kilometriä. Suomenlahden alittava junatunneli lyhentäisi Helsingin ja Tallinnan välisen etäisyyden 45 minuuttiin. Helsingin ja Pietarin välisen raideyhteyden kehittäminen entistä nopeammaksi toisi itäisen miljoonakaupungin mahdollisuudet entistä paremmin suomalaisen elinkeinoelämän hyödynnettäväksi. Turusta Tukholmaan kulkeva, Itämeren alittava junayhteys avaisi suoran läntisen raideyhteyden aina Keski-Eurooppaan saakka. Koillisväylä tulee muuttamaan liikennöintiä arktisilla alueilla.

Maailman 2000 suurimman yrityksen pohjoismaisista pääkonttoreista vain joka kymmenes sijaitsee Suomessa pääkaupunkiseudulla, kun taas joka toinen niistä sijaitsee Ruotsissa Suur-Tukholman alueella. Tämä siitäkkin huolimatta, että Helsinki-Vantaan kansainvälisen mittaluokan lentoasema on tärkein lentoliikenteen väylä Euroopan ja Aasian välillä.

Kaupunkiympäristö on kotimme

Kaupunkiympäristöstä on tullut muutamassa sukupolvessa luontainen osa suomalaisten elinympäristöä. Kaupungit ratkovat asukkaidensa arkipäiväisiä ongelmia ja saavat siinä tuloksia aikaan. Viimeisen 25 vuoden aikana kaupunkialueet ovat kasvaneet 650 000 asukkaalla. Kaupungeissa rakennetaan tiiviisti ja korkealle.

Suomessakin väestö keskittyy kaupunkeihin, koska kaupunkiseudut ovat luonteeltaan väistämättä pragmaattisia. Tiivistyvä asuminen, tehostettu palveluverkosto ja alueellinen yhteistyö ovat kehityksen suuntia niin kaupungeissa kuin maaseutukunnissa. Kaupunkeja ja maaseutua ei tule asettaa keinotekoisesti vastakkain. Kaikkialla Suomessa on omat vahvuutensa, johon alueellinen elinvoima voi perustua.

Kaavoitus, tiivis yhdyskuntarakenne ja hyvä suunnittelu luovat perustan monipuoliselle liikkumiselle, toimiville lähipalveluille sekä työpaikkatarjonnalle ja viihtyisälle, turvalliselle elinympäristölle. Ne tarjoavat yhä useammalle myös pyöräilyn ja kävelyn vaihtoehtona arkiseen liikkumiseen päivittäisasiointiin, töihin, kouluun ja harrastuksiin.

Tulevaisuuden palvelu- ja työpaikkarakenteita suunniteltaessa keskeistä on asumisen, liikenteen, palvelujen, maankäytön ja elinkeinoelämän toimiva yhteys. Liikennepolitiikka ja -investoinnit tukevat kaupunkiseutujen kehitystä, työssäkäyntialueiden laajentumista, uutta kohtuuhintaista asuntotuotantoa ja eheää kaupunkirakennetta. Tällä hetkellä kaupunkiseutujen kehitystä hidastaa se, että ihmiset joutuvat jäämään kasvukeskuksien ulkopuolelle korkeiden asumiskustannusten vuoksi. Siksi asumisen kustannuksiin on kiinnitettävä huomiota ennen kaikkea asuntotarjontaa lisäämällä.

Riittävä väestöpohja ja tiivis yhdyskuntarakenne mahdollistavat saavutettavan, toimivan ja taloudellisesti järkevän joukkoliikenteen. Raideliikenteen ratkaisuja edistetään pääkaupunkiseudun lisäksi myös muilla suurimmilla kaupunkiseuduilla.

Ihmisten tekemät valinnat ohjaavat toimintaa ja palveluiden kehitystä. Tiivis kaupunkiseutu antaa paremman mahdollisuuden palveluiden erikoistumiseen ja valinnaisuuteen. Kaupungeista löytyy luovuutta ja verkostoja, jotka myös luovat lisää uutta työtä. Palveluiden rahoittamiseksi tarvittavat verokannat voidaan pitää kaupungeissa järkevällä tasolla.

Energiatehokas rakentaminen ja ekologinen asuminen ovat tämän päivän ratkaisuja. Tarvitaan uusia ketteriä toimintatapoja hyödyntää uutta teknologiaa ja toimia entistä tehokkaammin. Tulevaisuudessa rakennukset tuottavat itse yhä suuremman osan käyttämästään energiasta. Älykkäät materiaalit mullistavat rakentamisen. Kierrättämiselle on luotavat hyvät edellytykset panostamalla kierrätyspisteisiin niin taloyhtiöissä kuin

kauppapalveluiden läheisyydessä. Mikään kierrätettävä materiaali ei saisi päätyä kaatopaikalle.

Järkivihreä kaupunkisuunnittelu huomioi luonnon kantokyvyn. Yhteiskunta tuottaa mahdollisimman vähän päästöjä ja jätettä, toimii kustannustehokkaasti ja käyttää tehokkaalla tavalla energiaa. Monimuotoiset viheralueet sitovat hiilidioksidia, pölyä ja melua sekä tarjoavat kytköksen luontoon ja mahdollisuudet virkistytymiseen. Vihreä kaupunkirakentaminen mahdollistaa sisäpihat ja viherkatot. Puistot, elävät seinät ja vertikaaliviljely ovat tulevaisuudessa yhä tavallisempi osa kaupunkinäköymää.

Asiakas- ja käyttäjälähtöiset palvelut

Tulevaisuuden kunnassa palvelurakenteen lähtökohtana on se, että palvelut sijaitsevat siellä missä ihmiset ovat, mihin he voivat kulkea ja missä palvelut saavat kaavoituksen kautta mahdollisuuden kehittyä. Saavutettavat, ajattomat ja toimivat lähipalvelut ovat sujuvan arjen ja elinvoimaisen asuin ympäristön perusta.

Kunnissa ja kaupungeissa panostetaan asukaslähtöisyyteen, palveluiden saavutettavuuteen, yhteisöllisyyteen ja asukkaiden vastuuseen muun muassa liikunta- ja kulttuuripaikkojen, asumisen ja palveluiden suunnittelulla.

Suunnitteilla olevat rakenneuudistukset mahdollistavat asiakaslähtöiset hyvinvointipalvelut. Palvelualoite haastaa kaupungit toimimaan tehokkaammin. Palveluseleiden käyttö lisää valinnanmahdollisuuksia ja avoin tieto palveluiden kustannuksista lisää vertailtavuutta.

Julkiset palvelut ovat kauppojen tavoin ihmisten saavutettavissa ympäri vuorokauden. Oleellista on se, millaista palvelu on; liikkuuko siinä tieto, tavara vai edellytetäänkö ihmisen liikkuvan. Digitalisaatio ja sähköinen asiointi mullistavat palvelujen käytettävyyden. Entistä tärkeämpää on se, että niin viranomaispalvelut passin hakemisesta terveyst- ja neuvolapalveluihin kuin kaupan ja pankin palvelut ovat asiakas- ja käyttäjälähtöisiä. Kokoomukselle tärkeää on ihmistä lähellä olevien palvelujen toimivuus ja korkea laatu. Me arvostamme enemmän palveluita – lähikouluja, neuvoloita ja terveydenhuoltoa - kuin kunnantalojen seiniä ja vitriineitä.

Julkinen, avoin data on välittömästi yritysten ja asukkaiden hyödynnettävissä ja sovellettavissa. Lupaprosessit sujuvat keskitetysti yhdellä lomakkeella. Palvelulupauksella taataan, että viranomaisen tarvitsemia tietoja kysytään kansalaiselta vain kerran. Sähköinen äänestäminen mahdollistetaan. Uusien digitaalisten liikennepalvelujen käyttöönotto mahdollistaa julkisen liikenteen palvelujen sekä reitti- ja matkatietojen yhdistämisen uudella tavalla. Ikäihmiset saavat kuntoon ja elämäntilanteeseen parhaiten sopivat palvelumuodot.

Teknologian kehitys tuo uusia mahdollisuuksia kuntien sivistys- ja kulttuuripalveluiden järjestämiseen. Koulujen pedagogiikka painottaa jokaisen oppilaan vahvuuksien tukemista ja kasvamista täyteen mittaansa. Kaikessa opetuksessa painottuvat tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen, monilukutaito, kielten ja kulttuurien ymmärrys ja ajattelun taidot. Uudet oppimisympäristöt mahdollistavat monipuolisen oppimisen, oppilaiden

yksilöllisen opetuksen ja vahvemmat oppimistulokset. Monipuoliset oppimisympäristöt ja pelillinen oppiminen innostavat myös poikia oppimaan uutta.

Maksuton ja avoin kirjastolaitos on sivistyksen kulmakiviä. Kirjastot ovat jokaisen kuntalaisen saavutettavissa olevia kohtaamispaikkoja, joissa ihmiset, tieto ja kulttuuri sekoittuvat ja kohtaavat. Kirjastot muuttuvat yhä enemmän monipuolisiksi oppimisympäristöiksi ja kulttuuritiloiksi, joita rakennetaan sinne, missä ihmiset liikkuvat ja asioivat muutenkin – kuten kauppakeskuksiin tai monitoimitiloihin. Kirjastot tiivistävät yhteistyötään koulujen ja oppilaitosten kanssa ja siten vahvistavat lasten oppimista ja lukutaitoa. Avoimessa ja kansainvälisessä Suomessa kirjastojen aineistot ovat saatavilla yhä useammilla kielillä. Kirjastotyö monikulttuurisuuden edistäjänä vahvistuu.

Liikunnan edistäminen ja ennaltaehkäisevien palveluiden järjestäminen ovat kuntien tärkeimpiä tehtäviä. Monipuoliset lähiliikuntapaikat ja liikuntakeskukset innostavat liikkumaan ja tarjoavat liikunnan iloa kaikenikäisille. Kuntien yhteistyö urheiluseurojen kanssa esimerkiksi liikuntapaikkojen ylläpidossa ja seuroille myönnettävät toiminta-avustukset mahdollistavat kohtuuhintaiset liikuntaharrastukset jokaiselle lapselle ja nuorelle.

Päiväkotien ja koulujen pihat suunnitellaan tukemaan lasten liikkumista ja liikunnallista elämäntapaa. Koulujen tilat avataan kulttuuriyhdistysten ja urheiluseurojen käyttöön, jotta yhä useammalle lapselle on mahdollista osallistua ohjattuun harrastustoimintaan. Kaupunkisuunnittelun tavoitteena on edistää erityisesti lasten ja nuorten liikkumista panostamalla koulujen liikenneyhteyksiin, julkisen liikenteen väylien rakentamiseen ja toimivien lähiliikuntapaikkojen sijoittamiseen koulujen ja oppilaitosten yhteyteen.

Siivouspäivän, Ravintolapäivän ja Block Partyn kaltaiset asukastapahtumat luovat uudenlaista yhteisöllisyyttä. Kevyellä ja järkevällä sääntelyllä mahdollistetaan uusien asukastapahtumien järjestäminen ja elävän kaupunkikulttuurin vahvistuminen.

Tulevaisuus on avoin, osallistava, vastuullinen ja elinvoimainen

Vahva talous ja toimiva palvelurakenne ovat keskeisiä kysymyksiä suomalaisten hyvinvoinnin turvaamisessa.

Tulevaisuuden kunnat erilaistuvat. Sitä kautta ne luovat elinvoimaa – koulutusta ja osaamista varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle edistävät asukkaiden terveyttä ja hyvinvointia sekä mahdollistavat monipuolisen kuntademokratian toteutumisen. Maakunnat keskittyvät sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämiseen sekä alueellisen elinvoimaa edistämiseen.

Hallinnon avoimuus vahvistaa luottamusta. Vireillä olevista asioista, päätöksenteon taustoista ja seurauksista on saatavissa tietoa ymmärrettävässä muodossa. Kuntia johdetaan joustavammin, asukaslähtöisemmin ja tuloksekkaammin kuin aiemmin. Oppia otetaan järjestöistä ja yritysmaailmasta. Pormestarimalli yleistyy ja lisää päätöksenteon vastuunalaisuutta.

Suomessa on 42 hyllymetrillistä lakeja ja asetuksia. Yksistään kunnilla on 535 lakisäateistä tehtävää. Normitalkoot ja sääntelyn purku ovat kokoomuksen aloittama järkevä korjausliike. Kokoomus on vapauttava mahdollistaja.

Kokoomus ymmärtää yhteiskunnan muutosta ja johtaa suurimpana puolueena kaupunkiseutujen ja maakuntakeskusten yhteiskunnallista kehitystä ja tulevaisuuden polkuja 2020-luvulla.